

Bereikbaarheidsagenda Zuid-Oost Brabant:

Bereikbaarheidsagenda als basis voor een bereikbaarheidsakkoord

De directe aanleiding voor het bereikbaarheidsakkoord ZO Brabant is het niet doorgaan van de plannen voor de Ruit. In het Bidbook ZN is gekozen voor een andere oplossingsrichting om de bereikbaarheids- en leefbaarheidsproblematiek in het oostelijk deel van de regio aan te pakken.

Om tot een bereikbaarheidsakkoord te komen dat op draagvlak in de gehele regio kan rekenen is er voor gekozen om de oplossingsrichting en – principes uit het bidbook ZN voor de gehele regio uit te werken in één bereikbaarheidsagenda, zodat er een samenhangende aanpak voor verbetering van de bereikbaarheid en leefbaarheid in het daily urban system als geheel ontstaat, die als basis kan dienen voor een adaptieve uitwerking en programmering in de komende jaren.

De uitgangspunten (uit het bidbook 2015 en de concept visie van de metropoolregio)

Samen, slim, robuust

Extern bereikbaar, intern bereikbaar, quality of life, smart mobility, waarde toevoegen

Duurzaamheid en leefbaarheid zijn integraal onderdeel van de strategie en de maatregelenmix. Het bevorderen van fiets en (H)OV in de regionale mobiliteit en het faciliteren van slimmer gebruik en keuzes door gebruikers bevordert duurzamer mobiliteit en draagt bij aan leefbaarheid in de kernen.

Maatregelen overeengekomen in het Bidbook Zuid Nederland

- De samenhang van deze maatregelen met de principes en uitwerking in deze bereikbaarheidsagenda

De afspraken in het Bidbook 2015 zijn er onder meer op gericht om in ZO Brabant een robuuste, goed functionerende driehoek in het hoofdwegennet te creëren, bestaand uit de A2, A67, N279 en A50. De bereikbaarheidsagenda ZO Brabant neemt dit als uitgangspunt en concentreert zich op het verbeteren van de bereikbaarheid en leefbaarheid in het 'daily urban system' van de regio. De bereikbaarheidsagenda voegt een robuust element aan de hoofstructuur toe met de prioriteit voor hogere frequentie van Sprinters op het spoor en verbetering van de knooppunt kwaliteit. De bereikbaarheidsagenda vestigt er de aandacht op dat de afstemming tussen de betreffende Bidbook projecten onderling én met deze Bereikbaarheidsagenda nog de nodige aandacht verdient, zodat het functioneren van deze hoofstructuur voor de bereikbaarheid van de regio en het slim functioneren van het 'daily urban system' de gewenste robuustheid krijgt. In de bereikbaarheidsagenda zijn maatregelen opgenomen die de bundeling van autoverkeer in de regio combineren met deze robuuste structuur, met co-modale knooppunten en smart mobility.

De regio vraagt bij de afstemming van hoofdstructuur en 'daily urban system' aandacht voor:

- De toekomstbestendige uitvoering van de N279 en de aansluiting daarvan op de A67 bij Asten
- De functie van de A67 tussen de nieuwe aansluiting van de N69 in het westen en Deurne in het oosten voor het daily urban system van de regio
- De functie van de A2-zuid voor het daily urban system tussen Weert Noord – Leenderheide

De principes in het daily urban system, de gebruiker centraal

- Netwerken, knooppunten en voorzieningen op orde
- Co-modaliteit bevorderen
- Leefbaarheid verbeteren
- Smart Mobility ontwikkelen en toepassen

De maatregelen in de bereikbaarheidsagenda zijn geselecteerd om deze principes te operationaliseren. Dat kan met fysieke maatregelen en met organisatorische maatregelen. Ook zal gedragsverandering (de dagelijkse mobiliteitskeuzen die worden gemaakt) bij de gebruikers van het daily urban system een belangrijke rol spelen in de bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio.

De bereikbaarheidsagenda bouwt voort op initiatieven die de afgelopen jaren in verschillende delen van het gebied al gestart zijn, zoals de gebiedsgerichte aanpak van de N69, het recente initiatief in de Kempen voor een intergemeentelijke co-modale verbetering van en rond de N284, de slow lane en fietsinitiatieven in Eindhoven, initiatief tot Platform Bereikbaarheid Brainport, Brabants mobiliteitsnetwerk, Fiets in de Versnelling, de Ontwikkelagenda Openbaar Vervoer en een groeiend aantal business initiatieven voor mobiliteitsdiensten.

De huidige situatie en de opgaven

Een korte schets van het huidige functioneren van de (inter)nationale, regionale en interne bereikbaarheid, en van de belangrijkste opgaven die dit met zich meebrengt:

De huidige situatie in de regio ZO-Brabant kan kernachtig als volgt worden samengevat. In het stedelijk netwerk ervaren gebruikers gedurende de spitsuren (2 á 3 uur per dag) drukte en congestie in het woon-werkverkeer en in de bereikbaarheid van belangrijke voorzieningen. Dat veroorzaakt hinder in de bereikbaarheid én de leefbaarheid. Net als in andere stedelijke netwerken betekent dit dat oplossingen dienen te worden gezocht in:

- het verbeteren van het inzicht in het functioneren van het zogenaamde 'daily urban system' (data),
- het op orde brengen van de netwerken (auto, fiets, OV) en hun knooppunten (uitwisselen, overstappen)
- het slim(mer) organiseren van het dagelijkse gebruik. Dat gebruik bestaat uit vele individuele dagelijkse keuzes, die gedeeltelijk door sociale en economische afspraken worden beïnvloed, zoals werk- en openingstijden, en door verbetering van informatie over reismogelijkheden en de toegankelijkheid daarvan.

Deelgebieden en belangrijke relaties voor de sociaal-economische bereikbaarheid

In de bereikbaarheidsagenda worden de belangrijkste principes voor het verbeteren van de bereikbaarheid voor de gehele metropoolregio hoofdzakelijk uitgewerkt.

Belangrijk onderscheid:

- Wat is op regionaal niveau van belang voor de externe en interne bereikbaarheid van de belangrijke economische centra en voorzieningen
- Wat is op regionaal niveau van belang voor het functioneren van het daily urban system
- Wat zijn de belangrijkste leefbaarheidsprioriteiten
- Onderscheiden Deelgebied Oost, Zuid en NW-Midden, voorzover dat voor de specifieke problematiek relevant is

Co-modaliteit bevorderen in het functioneren van de mobiliteitsnetwerken

Hiervoor zijn fysieke maatregelen nodig in het (auto)wegennetwerk, in het fietspaden netwerk, in het OV-systeem en in een aantal geselecteerde knooppunten.

De maatregelen worden in deze agenda per netwerk behandeld, maar ook in onderlinge samenhang voor de belangrijkste relaties / corridors (woon-werk, woon-voorzieningen, e.d.).

De bereikbaarheidsagenda ZO-Brabant kiest hiermee bewust voor een aanpak die zich richt op het treffen van goed afgestemde maatregelen voor zowel auto, fiets, OV en knooppunten in de belangrijkste relaties voor dagelijkse verplaatsingen in het stedelijke netwerk. Dit dient intergemeentelijk en in nauwe samenwerking met de Provincie te worden uitgewerkt in meerdere adaptieve verbeterprogramma's voor de komende 10 – 15 jaar, die gefaseerd worden uitgevoerd

Organisatie en Governance

De keuze voor een gebiedsgerichte co-modale aanpak heeft gevolgen voor de organisatie en de Governance in de regio. Daarmee wordt al ervaring opgedaan in het N69 programma en in de gebiedsgerichte aanpak van de bereikbaarheid en leefbaarheid die door de Kempengemeenten is gestart. Dit vereist vernieuwing in de intergemeentelijke samenwerking en de organisatie en samenwerking met de Provincie.

Voor het daadwerkelijk uitvoeren van Smart Mobility initiatieven die door private partijen worden voorgesteld en die slimmer gebruik in de dagelijkse praktijk kunnen helpen bevorderen is een effectievere Governance nodig. De bereikbaarheidsagenda stelt daartoe het inrichten van een Smart Mobility landingsplaats voor, waarin Business Initiatieven, Overheid en gebruikers(groepen) elkaar uitdagen, en waar initiatieven aan concrete locaties en gebruikersgroepen in het gebied kunnen worden gekoppeld

Het maatregelenpakket is co- of multi-modaal en gebiedsgericht. Het richt zich op een schaa sprong van fiets, OV en Smart Mobility in de regio. Daarvoor is het nodig dat de intergemeentelijke samenwerking met de Provincie en die met maatschappelijke partners, privaats initiatief en kennisinstellingen verder wordt verbeterd en overzichtelijker wordt.

Er wordt een Smart Mobility Landingsplaats ingericht, in goede afstemming met ITS Bureau Brabantstad, Automotive campus, Brainport Development e.a.

Ordering van de maatregelen die nodig zijn

In de bereikbaarheidsagenda aandacht voor de volgende soorten maatregelen op regionaal schaalniveau. De bereikbaarheidsagenda ordent die maatregelen in onderlinge co-modale samenhang per belangrijke relatie / subregio.

1. Fysieke maatregelen aan infrastructuur, knooppunten, voorzieningen en ruimtelijke inrichting.

Deze fysieke maatregelen dragen bij aan het bevorderen van de co-modaliteit in het gebied.

- a. Maatregelen wegennet gericht op bundeling, doorstroming en leefbaarheid
- b. Maatregelen fietsnet en fietsvoorzieningen die zorgen voor een schaa sprong in kwaliteit en in het aandeel fiets in de verplaatsingen
- c. Maatregelen OV die zorgen voor een schaa sprong in kwantiteit en kwaliteit
- d. Maatregelen knooppunten gericht op locaties, capaciteit en kwaliteit

2. Organisatorische maatregelen en governance

- a. **Intergemeentelijke samenwerking met Provincie** om tot adaptieve programmering van samenhangende gebiedsgerichte maatregelenpakketten te komen die gefaseerd kunnen worden uitgevoerd. Dit vraagt van gemeenten en provincie aangepaste werkwijzen en sturing.
- b. **afspraken met/van werkgevers en werknemers** die mobiliteitskeuzes kunnen beïnvloeden. Programmatische aanpak ontwikkelen, met aandacht voor verbeteren mobiliteitsvoorzieningen bij bedrijven en instellingen, waarbij de toegankelijkheid van slimme technieken, diensten en reisinformatie een centrale rol speelt.
- c. **Smart Mobility Landingsplaats:** gezamenlijke publiek-private / triple helix sturing en 'living lab' aanpak in het gebied voor de ontwikkeling van de mobiliteit en bereikbaarheid (in lijn met de governance van het provinciale programma).

3. Smart mobility initiatieven – met focus op dagelijks gebruik regionaal/stedelijk netwerk – die gericht zijn op:

- a. Het delen en ontwikkelen van data, het verbeteren van de informatievoorziening
- b. Het benutten van de mogelijkheden van de slimste snelweg *in* en voor het gebied
- c. Het ondersteunen en versnellen van co-modaliteit bij gebruikers door meerdere marktinitiatieven en daarbij passende vernieuwing in rol en regelgeving van de overheid.

Prioriteren, programmeren, faseren (in voorbereiding en/of vervolgstap)

- Prioritering van korte en middellange termijn maatregelen waarover afspraken in het Bereikbaarheidsakkoord worden gemaakt.
- Prioritering en fasering van maatregelen in de tijd (2017 – 2030), op basis van duidelijke criteria.
- Ordenen van maatregelen uit de gebiedsgerichte intergemeentelijke maatregelenpakketten naar provinciale en regionale programma's is de belangrijke volgende stap die organisatie en governance

Eerste opzet van de inhoud en de afspraken

Aanleiding en context

De Bereikbaarheidsagenda ZO Brabant geeft een programma van co-modale verbeteringen die in stedelijk netwerk van ZO-Brabant nodig zijn.

De benadering sluit direct aan op filosofie en maatregelen die in het Bidbook 2015 met Rijk en Provincies overeengekomen zijn voor Zuid-Nederland.

Er wordt daarbij gekozen voor een aanpak die op een aantal relaties de afgelopen jaren al is ingezet (N69, Kempen, stedelijke bereikbaarheid Eindhoven).

Dit bereikbaarheidsakkoord is onderdeel van het Bidbook 2015 “Samen, slim, robuust”, waarin het als volgt is verwoord:

“Om de regio Zuidoost-Brabant bereikbaar en leefbaar te houden wil de regio investeren in een verkeerssysteem met co-modale knooppunten, het verbeteren van het openbaar vervoer, smart bike roads, het verplaatsen van het verkeer naar de randen van het gebied en het verkeer in het gebied te bundelen naar enkele prioritaire wegen. De provincie Noord-Brabant heeft de mogelijkheden om financieel bij te dragen vanuit de diverse uitvoeringsprogramma’s voor fiets en openbaar vervoer.

De maatregelen met financiële strategie worden in het eerste half jaar van 2016 door de regio gezamenlijk in detail uitgewerkt wat resulteert in een Bereikbaarheidsakkoord.”

De bereikbaarheidsagenda ZO Brabant is de basis voor het akkoord

Het akkoord is gebaseerd op de Bereikbaarheidsagenda 2016 waarin voor de gehele regio de principes voor het verbeteren van de bereikbaarheid in het ‘daily urban system’ zijn uitgewerkt voor de belangrijkste relaties in gebied voor de economische bereikbaarheid en regionale voorzieningen.

Dit is samengesteld in een ontwerp van gebiedsgerichte maatregelenpakketten voor alle modaliteiten en belangrijke knooppunten, die kunnen worden gefaseerd in een samenhangende adaptieve programmering. Kern van de agenda is tevens het creëren van een Smart Mobility landingsplaats, waarmee de ontwikkeling van de regio tot een living lab voor slimme mobiliteitsoplossingen en slim mobiliteitsmanagement kan worden versneld.

Daarvoor is samenwerking nodig, tussen gemeenten in een deelgebied, met de provincie, en last but not least met/tussen maatschappelijke partners.

Er is overeenstemming in de regio over deze aanpak, die een schielsprong fiets en OV beoogt, en slim autogebruik zal stimuleren. Deze overeenstemming is de basis voor dit bereikbaarheidsakkoord en dient samen met de Provincie en andere partners in de regio te worden omgezet in een gebiedsgerichte adaptieve programmering van maatregelen.